

Policy Brief

REPUBLICA MOLDOVA – ÎNTRE PRESIUNI EXTERNE ȘI REZILIENȚA DEMOCRATICĂ EUROPEANĂ

Elena MÂRZAC, expertă în securitate și comunicare strategică

Republica Moldova este simultan linie de front și laborator al războiului hibrid european.

Lecția centrală, desprinsă din experiența Republicii Moldova: actorii care operează amenințări complexe dispun de cicluri decizional-operaționale mai scurte decât birocrațiile publice, iar întârzierea devine vulnerabilitate.

Plus, reziliența la diferite amenințări și șocuri nu se improvizează, ci se construiește prin educație, alfabetizare mediatică, cooperare instituțională și parteneriate internaționale. Pentru perioada următoare, vulnerabilitatea de nivel unu este intersecția dintre insecuritatea energetică și manipularea informațională, asigurarea rezilienței economice. Indicatorul cel mai relevant al succesului în contracararea dezinformării nu este numărul de persoane atinse, ci reziliența comportamentală și cognitivă a cetățenilor — momentul în care

narațiunile ostile nu mai declanșează panică, mobilizare sau schimbări de comportament.

● REPUBLICA MOLDOVA - UN LABORATOR SUB FOC HIBRID

În ultimii ani, Republica Moldova a fost supusă unui amestec recurent de coerciție energetică, atacuri cibernetice, campanii de dezinformare, rețele de finanțare ilicită și presiuni politice. Episoadele de sistare a livrărilor și șocurile de preț la gaze au fost dublate de narațiuni care au prezentat integrarea europeană ca „sinucidere economică” și Rusia drept „singurul partener fiabil”. În 2022, aceste tactici aproape au destabilizat guvernarea, generând proteste și cumpărături compulsive; în 2024–2025, ele reapar pe canale online, în special pe Telegram, încercând să reînvie anxietățile publice.

Răspunsul statului a început să se accelereze. Dezvoltarea Centrului pentru Comunicarea Strategică și Combaterea Dezinformării (2023), ajustările de mandat și coordonare ale Serviciului de Informații și Securitate, profesionalizarea comunicării

și implicarea sporită a UE și NATO, inclusiv prin EUPM Moldova, marchează o schimbare de paradigmă: de la reacție lentă și fragmentată la o cooperare mai coerentă. Totuși, persistă probleme structurale: subfinanțarea comunicării publice, reforme judiciare fragile, fragmentarea spațiului informațional și asimetriei teritoriale în regiuni precum Găgăuzia și Transnistria.

● LECȚII-CHEIE: ADAPTABILITATE, CONSTRUCȚIE INSTITUȚIONALĂ ȘI ÎNCREDERE

Prima lecție privește dimensiunea timp-agilitate, unde actorii hibridi dispun de o viteză de execuție superioară, exploatând ezitățile generate de constrângerile procedurale. Republica Moldova a învățat că vidul comunicațional este rapid umplut de zvonuri și conspirații; de aceea, coordonarea inter-instituțională, evaluarea de risc în timp real și comunicarea publică proactivă trebuie să devină instrumente de securitate, nu doar de relații publice.

A doua lecție arată că reziliența se construiește, nu se improvizează. Investițiile în educație și identitate civică, alături de programe de gândire critică și alfabetizare media și de rețele comunitare bazate pe încredere, diminuează susceptibilitatea populației la manipulare. Campaniile de contracarare pe Telegram și inițiativele de fact-checking își arată efectele cumulativ: cetățenii care înțeleg tehnicile de manipulare devin semnificativ mai greu de instrumentalizat.

A treia lecție vizează depășirea stereotipurilor și anume confirmând capacitatea statelor mici de a produce efecte strategice este reală. Practicile dezvoltate de Republica Moldova în documentarea operațiunilor de influență, administrarea campaniilor active de dezinformare, trasabilitatea fluxurilor financiare și atenuarea constrângerilor energetice constituie bunuri publice de cunoaștere cu aplicabilitate europeană.

În cele din urmă, lecția finală indică faptul că tehnologia nu înlocuiește legitimitatea democratică: în absența transparenței și a responsabilității publice, instrumentele tehnice eșuează în mod sistemic. Într-un context marcat de emergența inteligenței artificiale, intensificarea coerciției economice și instrumentalizarea riscurilor de mediu în domenii strategice de competiție, o paradigmă de anticipare, în locul răspunsului reactiv, se impune ca principiu important al politicilor de securitate naționale și ale Uniunii Europene.

● PRIORITATEA DE RISC: INSTRUMENTALIZAREA INFORMAȚIONALĂ A ENERGIEI

Dacă partenerii europeni ar trata o singură vulnerabilitate ca prioritate absolută în această iarnă, aceea ar fi nodul „energie + informație”. Coerciția energetică rămâne arma hibridă cea mai eficientă: decizii de livrare impredictibile, prețuri volatilizate, narative care transpun disconfortul economic în neîncredere politică.

Eficacitatea răspunsului nu este exclusiv tehnologică, ci simultan tehnică și psihosocială. În plan operațional, amortizarea energetică strategică — prin constituirea de rezerve, contracte de rezervă pe termen scurt și mecanisme de partajare cu România și Ucraina — reduce riscul obiectiv al întreruperilor și volatilității.

În plan cognitiv-comunicațional, campanii publice transparente privind formarea prețurilor, schemele de sprijin și opțiunile de economisire, susținute de rețele locale de comunicatori credibili (instituții responsabile, administrația publică locală, cadre didactice, formatori/formatoare de opinie etc), diminuează probabilitatea panicii energetice. În combinație, aceste intervenții consolidează încrederea publică și legitimitatea democratică, exact în punctele vizate de războiul informațional.

● **COMPONENTA ECONOMICĂ – REZILIENȚĂ LA COERCIȚIE ȘI ȘOCURI**

Dimensiunea economică a rezilienței este tratată ca inseparabilă de cea informațională: șocurile de preț la energie se transmit în inflație, apasă asupra gospodăriilor și IMM-urilor și alimentează narațiuni ostile.

Programul de Guvernare 2025 prevede un cadru economic orientat spre creștere și competitivitate, care întărește reziliența la șocuri și coerciție. Guvernul își propune să valorifice pachetul de 1,9 mld. EUR pentru finanțarea a zeci de mii de afaceri, atragerea investițiilor (inclusiv din

diaspora) și impulsionează exporturilor, concomitent cu o politică fiscală predictibilă și acces la capital pe termen lung. Astfel, programul propune să fie reduse dependențele prin interconectări energetice cu UE/România, investiții în generare și stocare, respectiv diversificarea rutelor logistice. Vor fi susținuți producătorii autohtoni, lanțurile scurte dezvoltate, iar întreprinderile de stat vor fi modernizate pentru eficiență

În această ordine de idei, [măsurile economice trebuie să fie dublate de comunicare publică transparentă, prin reducerea canalelor de presiune, consolidarea încrederii, importantă pentru integrarea europeană.](#)

● **CAZUL REPUBLICII MOLDOVA AVERTISMENT ȘI INSPIRAȚIE**

Afirmarea rezilienței Republicii Moldova în contextul amenințărilor hibride nu constituie doar un obiectiv de securitate națională, ci reprezintă un bun public european a cărui consolidare este semnificativă pentru stabilitatea regională.

În lumina acestei perspective, strategia de fortificare a statului necesită o abordare multidimensională și interconectată, bazată pe trei piloni critici:

● Stabilizarea și diversificarea economiei, alături de o gestionare financiară transparentă, sunt indispensabile pentru a diminua vulnerabilitățile la coerciția economică și pentru a contracara fluxurile financiare ilicite utilizate în scop de subversiune politică.

Consolidarea capacității instituționale, inclusiv a celor de apărare cibernetică și de management al crizelor, permite un răspuns rapid și coordonat la tactici hibride complexe, de la atacuri cibernetice la infiltrarea instituțională. Agilitatea instituțională este vitală pentru a integra mecanisme de avertizare timpurie și pentru a alinia reformele legale cu cerințele de securitate ale UE și NATO.

O societate civilă informată și rezistentă la manipulare este prima linie de apărare. Educația strategică și comunicarea eficientă sunt esențiale pentru a cultiva capacitatea cetățenilor de a rezista la propaganda și de a contracara dezinformarea externă. Astfel, se protejează integritatea proceselor democratice și se consolidează încrederea publică în fața eforturilor de erodare a coeziunii sociale.

CONCLUZII

În concluzie, reziliența Republicii Moldova, în special în perioada post-electorală, devine un barometru pentru eficacitatea eforturilor colective de securitate ale Uniunii Europene. Succesul său depinde în egală măsură de angajamentul național și de sprijinul strategic susținut din partea partenerilor internaționali.